

Justitiedepartementet
EU-enheten

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitieutskottet
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet
Kopia: Försvarsutskottet
Kopia: Civilutskottet

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 19–20 oktober 2023

Torsdagen den 19 oktober - Inrikes frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande
Se bifogad preliminär dagordning.

2. (ev.) Godkännande av A-punkter

- a) Icke lagstiftande verksamhet
- b) Lagstiftning (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktslista.

3. Det övergripande läget i Schengenområdet

- a) Schengenbarometern
- b) Bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet, särskilt migrantsmuggling

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: En återkommande punkt på Schengenrådets dagordning är den om det samlade tillståndet i Schengen. Punkten är indelad i två underpunkter.

Under den första underpunkten så presenterar kommissionen Schengenbarometern. Syftet med barometern är att ge en ögonblicksbild över läget i Schengenområdet. Under ett år tas tre barometrar fram till Schengenråden förutom till rådet i juni, då tas en större mer omfattande Schengenrapport fram av kommissionen. I den nu aktuella barometern konstaterar kommissionen att Schengenområdet är det mest besökta i världen och att området attraherar en stor mängd laglig migration. Däremot fortsätter irreguljär migration vara en orosfråga. Vidare menar kommissionen att rättsvårdande myndigheter behöver verktyg och göra mer för att stävja migrantsmuggling. Man ser också att narkotikasmugglare väljer i allt högre grad mindre hamnar för sina rutter. Kommissionen pekar ut fyra områden där mer fokus behövs. Det är först samarbete med tredjeland på migrationsområdet, stärka det rättsliga ramverket och stärkt samarbete för att bekämpa smuggling av migranter, det vill säga; människosmuggling. Det behövs ytterligare ansträngningar på återvändandeområdet för prioriterade tredjeländer och få på plats en handlingsplan mot narkotikasmuggling och en europeisk hamnallians.

Under den andra underpunkten kommer just kampen mot människosmuggling att diskuteras, en fråga som bland annat identifierats i barometern. Något konkret förslag föreligger dock inte i nuläget. I EU-kommissionens långtidsplanering från den 26 november 2023 aviserades antagandet av ett anti-människosmugglingspaket i samband med en konferens mot människosmuggling den 29 november 2023. Närmare innehåll i förslaget är oklart men kommissionens ordförande uttryckte i sitt linjetal att rådande lagar är utdaterade och att det finns behov av både ny lagstiftning och styrningsstruktur. Utöver den planerade konferensen så nämndes också behovet av att stärka Europol, Eurojust och Frontex så att byråerna får en mer framträdande roll när det kommer till brottsbekämpning och lagföring.

Som förberedelse till kommande diskussion under Schengenrådet har rådsarbetsgruppen för Schengenfrågor den 28 september på initiativ från

ordförandeskapet diskuterat olika framkomliga vägar för att bekämpa människosmuggling såsom utökat myndighetssamarbete i och mellan medlemsstater, bättre samverkan mellan EU-myndigheterna och utökad användning av olika teknik och verktyg samt en bredare syn på sambandet mellan människosmuggling och annan gränsöverskridande brottslighet. Frågorna har med motsvarande inriktning även diskuterats på Schengenrådet i december 2022.

Förslag till svensk ståndpunkt: Inget förslag föreligger men regeringen är positiv till åtgärder som kan stärka och utveckla kampen mot människosmuggling och annan organiserad, gränsöverskridande brottslighet. Om det paket som kan komma att presenteras av kommissionen den 29 november 2023 även innehåller förslag till en översyn av regelverket som kan leda till förbättrad effektivitet och underlätta medlemsstaternas och EU:s arbete på området så är regeringen positivt inställd även till detta. Regeringen välkomnar barometern som kommissionen presenterat.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 22 februari 2022, 2 juni 2022, 4 oktober 2022, 1 december 2022, 23 februari 2023 och 1 juni 2023. Samråd med EU-nämnden den 25 februari 2022, 3 juni 2022, 7 oktober 2022, 2 december 2022, 3 mars 2023 och 2 juni 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning och kommer sannolikt att följas upp även framöver.

Faktapromemoria: -

4. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Läget i genomförandet av interoperabilitet mellan EU:s gemensamma gräns- och säkerhetssystem.

Interoperabilitetsförordningarna, (EU) 2019/817 och 818, trädde i kraft den 11 juni 2019 och skulle enligt den ursprungliga planeringen varit helt genomförda vid utgången av år 2023. Arbetet med de flesta av de ingående systemen har försenats i olika omgångar.

I början av år 2023 kunde man konstatera att in- och utresesystemet (EES) inte kommer att kunna startas enligt den senast justerade tidplanen, i maj 2023, och att detta i sin tur leder till att hela den övergripande tidplanen för genomförandet av interoperabiliteten (IO) behöver ses över. Vid rådsmötet i mars 2023 konstaterade ministrarna därför att det var nödvändigt och lämpligt att överväga alternativa scenarier för genomförandet av hela IO-arkitekturen och dess underliggande IT-system. De enades också om att eu-LISA och kommissionen skulle föreslå en reviderad, realistisk tidsplan för genomförandet senast inför rådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 juni 2023. Något sådant underlag levererades inte och kommissionen och eu-LISA informerade i stället om att det kunde läggas fram först under hösten. Den nya tidplan som ska presenteras kommer att innebära en förskjutning av sluttiden med tre år, till utgången av 2026, vilket fått brett stöd av medlemsstaterna i eu-LISAs styrelse och rådsarbetsgruppen

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att det är mycket olyckligt med de upprepade förseningarna av genomförandet. Det är viktigt att kunna realisera nyttan av utvecklingsarbetena så snart som möjligt, både för ökad säkerhet och smidigare gränskontroll. Samtidigt måste den nya tidplanen vara realistisk.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Löpande inför RIF-råd, senast den 31 maj (justitieutskottet) och den 2 juni (EU-nämnden) 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2017/18:FPM41

5. (ev.) Förordningen om att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Partiell allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Syftet med förslaget är förebygga och bekämpa lagring och spridning av sexuellt övergreppsmaterial samt kontakt med barn i sexuella syften (grooming) i elektroniska kommunikationer och digitala tjänster. Det föreslås därför en skyldighet för tjänsteleverantörer att bedöma, förebygga, minska och rapportera risker för sådant missbruk av deras tjänster. Dessa skyldigheter föreslås vara förenade med möjligheter till administrativa sanktioner.

Redan idag finns möjligheter för tjänsteleverantörer att hantera riskerna och att rapportera övergreppsmaterial för såväl känt material som nytt material och grooming. Det leder till att ansvariga myndigheter får in rapporter och kan göra nytt material till känt material samt identifiera och kartlägga grooming.

Den mest ingripande åtgärden i förslaget är den s.k. spårningsordern. En spårningsorder ska kunna riktas mot en kommunikations- eller lagringstjänst om det bedöms föreligga en signifikant och aktuell eller förutsägbar risk för att tjänsten används för spridning eller lagring av övergreppsmaterial och tjänsten inte själv vidtagit åtgärder för att förhindra detta. Spårningsordens syfte är att med tekniska verktyg identifiera förekomst av övergreppsmaterial eller grooming i tjänsten. Spårningsordern beslutas av domstol eller oberoende myndighet. Förslaget innebär en uttrycklig reglering om att förordningen inte ska medföra någon ändring av skyldigheten att respektera de rättigheter, friheter och principer som avses i artikel 6 i EU-fördraget och ska tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av grundläggande principer som rör yttrande- och informationsfriheten.

Under de pågående förhandlingarna har ett flertal ändringar av kommissionens ursprungliga förslag skett. Bland annat har det förtydligats att spårningsordern ska vara en sista utväg när andra mindre ingripande åtgärder visat sig verkningslösa. Det har också klargjorts att förslaget inte hindrar eller förbjuder användning av helsträckskryptering. Det har även förtydligat förhållandet till EU:s generella övervakningsförbud i förordningen om digitala tjänster (förordning (EU) 2022/2065).

Ett nytt europeiskt centrum för att förebygga och motverka sexuella övergrepp mot barn (EU-centret) ska inrättas. Dess uppgifter ska bland

annat vara att bidra till genomförandet av förordningen, hantera och distribuera till nationella myndigheter de rapporter som kommer in från leverantörer och att skapa, underhålla och driva databaser med indikatorer på sexuellt övergreppsmaterial som leverantörer kommer att behöva för att kunna uppfylla sina skyldigheter. Centret ska vidare ge stöd till medlemsstaterna och i nära samarbete med dessa och Europol utveckla tekniska och praktiska metoder för att förbättra och förstärka arbetet mot sexuella övergrepp mot barn.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar ordförandeskapets arbete med förordningsförslaget. Det är viktigt att arbetet för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn kan bedrivas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Brottsligheten är allvarlig och omfattande. Situationen riskerar att förvärras. Därför är det viktigt att förhandlingarna om förordningen kan föras framåt.

Samtidigt bör flera rättssäkerhets- och integritetsaspekter få ökat genomslag för att nå rätt balans i förslaget. Regeringen kommer att verka för sådana förändringar som ytterligare stärker rättssäkerheten och minskar intrånget i den personliga integriteten. Detta utan att den brottsbekämpande effekten i förslaget äventyras. Regeringen avser i linje med det att verka för att begränsa tillämpningsområdet till dels redan känt och av medlemsstaterna identifierat övergreppsmaterial och alltså utesluta nytt material och grooming, dels till endast nummeroberoende tjänster, så kallade kommunikationsappar, vilket utesluter sedvanlig mobiltelefoni och sms.

Regeringen välkomnar inrättandet av ett samordnande och stödjande EU-center. Det bör bland annat ges i uppgift att driva ett utvecklingsarbete mot en ännu säkrare och mer precis spårning av tidigare okänt material och grooming, med hjälp av nya tekniska metoder, t.ex. AI. Regeringen kommer att verka för ett bibehållet nationellt handlingsutrymme när det gäller hur arbetet ska organiseras och utvecklas.

Regeringen ställer sig positiv till att endast domstolar eller oberoende myndigheter ska kunna besluta om spårningsordrar samt att behöriga myndigheter ska kunna utfärda ordrar för att avlägsna, blockera och avlista identifierat och publikt tillgängligt sexuellt övergreppsmaterial från sökmotorer och värdtjänster. Regeringen bör så långt som möjligt vara teknikneutral för att möjliggöra en ändamålsenlig teknikanvändning. En

spårningsorder måste i sista hand kunna verkställas utan hinder av att en tjänst är krypterad, t.ex. genom en maskinscanning innan meddelandet krypteras och skickas. Samtidigt får inte informationssäkerheten äventyras, krypterade meddelanden ska vara skyddade mot obehörig åtkomst. Kraven på berörda tjänsteleverantörer får inte heller bli orimliga.

Regeringen bevakar även att den slutliga förordningen inte kommer i konflikt med konstitutionella regler om tryckfrihet och mediegrundlagar.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med justitieutskottet den 16 juni 2022 och den 14 september 2023. Information till justitieutskottet 1 december 2022 och 20 april 2023. Överläggning med konstitutionsutskottet den 15 december 2022 och information till konstitutionsutskottet den 18 april 2023. Samråd med EU-nämnden den 2 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Avsikten är att inleda trepartsmöten mellan Europaparlamentet och rådet så snart som möjligt med målet att dessa ska vara avslutade senast under våren 2024.

Faktapromemoria: 2021/22 FPM:99

6. Migrations- och asylpakten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Vid rådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 28 september 2023 informerade ordförandeskapet om läget i förhandlingarna om flera av rättsaktsförslagen i migrations- och asylpakten. Trepartsmöten pågår om förslaget till reviderad Eurodacförordning, förslagen till screeningförordning och asylprocedurförordning samt förslaget till asyl- och migrationshanteringsförordning. Den 4 oktober kom Coreper överens om ett förhandlingsmandat för förslaget till krishanteringsförordning. Trepartsmöten väntas nu inom kort kunna inledas med Europaparlamentet även om det förordningsförslaget. Enligt den färdplan för förhandlingarna som rådet

och Europaparlamentet tidigare har enats om ska dessa rättsaktsförslag vara färdigförhandlade till våren 2024.

Vid nu aktuellt möte väntas ordförandeskapet informera om utvecklingen i förhandlingarna sedan det föregående mötet för rättsliga och inrikes frågor. Någon diskussion i anslutning till lägesrapporteringen har inte aviserats men kan inte uteslutas.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer en fortsatt process i enlighet med den färdplan för förhandlingsarbetet som rådet och Europaparlamentet ställt sig bakom givet att de ståndpunkter regeringen tidigare framfört beaktas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden om enstaka eller flera av rättsaktsförslagen har skett återkommande inför möten i rådet för rättsliga och inrikes frågor. Senaste tillfällena var den 3 mars, den 2 juni och den 22 september 2023.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet har skett löpande sedan förslagen presenterades. Senaste tillfällena var den 11 maj och den 13 juni 2023. Information till utskottet har också lämnats löpande, senast den 11 maj, den 1 juni och den 21 september 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandlingar väntas fortsätta inom rådsstrukturen och i trepartsmöten med Europaparlamentet.

Faktapromemoria: Fakta-PM 2015/16:FPM96 (reviderad Eurodac-förordning)

Fakta-PM 2015/16:FPM131 (asylprocedurförordningen)

Fakta-PM 2020/21:FPM19 (meddelande om en ny migrations- och asylpakt)

Fakta-PM 2020/21:FPM20 (förordning om asyl- och migrationshantering)

Fakta-PM 2020/21:FPM21 (ändrat förslag till asylprocedurförordning)

Fakta-PM 2020/21:FPM22 (screeningförordningen)

Fakta-PM 2020/21:FPM23 (förordning om krissituationer och force majeure på migrations- och asylområdet)

7. Beslutet om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Carl-Oskar Bohlin

Förslagets innehåll: Syftet med förslaget till ändring är att säkerställa att unionen, genom de resurser som utvecklats under det så kallade rescEU-transition, kan fortsätta att med snabba insatser bistå medlemsstaterna i deras arbete med att bekämpa skogsbränder till dess att den permanenta europeiska luftburna rescEU-flottan för bekämpning av skogsbränder blir tillgänglig. Den senaste tidens marknadsutveckling med bristande tillgång på specialiserade luftfartyg har medfört att det behövs en längre tidsram för inrättandet av den permanenta rescEU-flottan än vad som tidigare har kunnat förutspås. Den nu föreslagna ändringen innebär att övergångsbestämmelsen i artikel 35 förlängs från den 1 januari 2025 till den 31 december 2027, vilket medför att unionen kan fortsätta att bistå medlemsstaterna med rescEU-kapacitet i avvaktan på att den permanenta rescEU-flottan inrättas.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till försvarsutskottet den 28 september 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Europaparlamentet väntas anta förslaget i oktober. Därefter kan förslaget antas på RIF-rådet den 4-5 december 2023.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM84

8. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

9. Asyl och migration: den yttre dimensionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: EU-kommissionen väntas presentera en uppdatering om situationen utmed de främsta migrationsrutterna till EU och en återrapportering om arbetet med migrationspartnerskap med prioriterade tredjeländer. Det förväntas bli fokus på gemensamma åtgärder som en uppföljning av diskussionerna vid RIF-rådet den 28 september och Europeiska rådets informella möte den 6 oktober.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att EU:s samarbete med ursprungs-, transit- och stora mottagarländer är en central aspekt av migrationsfrågan. Arbetet ska vara strategiskt och långsiktigt och konkret bidra till att stärka partnerländernas kapacitet att hantera alla aspekter av migration, motverka grundorsaker och drivkrafter till irreguljär migration och tvångsfördrivning samt effektivisera EU:s återvändandearbete. Regeringen framhåller vikten av att minska det totala irreguljära migrationstrycket till EU.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 22 september 2023. Socialförsäkringsutskottet har löpande fått information, senast den 21 september 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandlingar och diskussioner om förslagen i migrations- och asylpakten fortlöper i rådsstrukturen (främst arbetsgruppen för externa migrationsfrågor (EMWP), den operativa samordningsmekanismen för extern migration (Mocadem), rättsrådgivarkretsen och den strategiska kommittén för invandring, gränser och asyl (Scifa)).

Faktapromemoria: Fakta-PM 2020/21:FPM19

10. Förebyggande av radikaliserings av minderåriga på nätet: lägesrapport och kommande arbete

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Frågorna om minderårigas radikaliserings har diskuterats flera gånger i olika EU-sammanhang, t.ex. inom ramen för kommissionens *Radicalisation Awareness Network*. Sverige tog också upp denna fråga på ordförandeskapskonferensen den 13-14 mars 2023 om våldsbejakande extremism. Något underlag för den kommande diskussionen på RIF-rådet har ännu inte presenterats.

I arbetet med att förebygga att minderåriga radikaliserats och rekryteras är det viktigt att väga in att generationerna födda på 2000-talet och senare har vuxit upp i en digitaliserad värld. Över hälften av alla barn 9–18 år spelar onlinespel. Enligt organisationen Sverok vittnar många ungdomar om att de har utsatts för rekryteringsförsök i spelmiljön från aktörer inom den våldsbejakande högerextrema miljön. En utmaning är alltså även den propaganda som sprids på olika spelplattformar. En annan utmaning utgörs av s.k. algoritmiska förstärkningar, dvs. att algoritmer som tillämpas av sociala medier leder till att den som tar del av visst material kommer att få ta del av ännu mer liknande material.

Men alla barn och unga som tar del av våldsbejakande extremistisk propaganda och som utsätts för rekryteringsförsök blir inte radikaliserade. Flera av de minderåriga som haft planer på eller som har genomfört våldsattentat i skolan, har haft problem med utanförskap och psykisk ohälsa. Radikaliseringen hos minderåriga kan också gå väldigt fort.

Regeringen arbetar med att ta fram en ny samlad strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism. En aktuell fråga som lyftes på ordförandeskapskonferensen den 13–14 mars 2023 är att yrkesverksamma behöver ha verktyg att kunna arbeta uppsökande på de olika digitala plattformar som ungdomar använder på daglig basis.

Polismyndigheten, Statens Institutionsstyrelse och Socialstyrelsen har lämnat förslag på en struktur för systematisk och långsiktig samverkan mellan

myndigheter och andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Syftet är att bryta insocialiseringen av barn och unga till kriminella nätverk.

Regeringen har tillsatt en utredning om skolsäkerhetsfrågor som bland annat lämnat förslag om att en central stödfunktion ska inrättas med uppdraget att bidra med kunskapsstöd i individärenden till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar oro för att en eller flera individer ska genomföra en skolattack. Förslaget är nu på remiss.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar att ordförandeskapet för upp frågan för diskussion på RIF-rådet, inte minst i syfte att byta erfarenheter med andra medlemsstater för att förstärka insatserna mot radikaliserings av unga i digitala miljöer. Regeringen ser också behov av att utveckla samverkan mellan berörda aktörer i samhället.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

11. Övriga frågor – Ministerforumet om rättsliga och inrikes frågor mellan EU och länderna på västra Balkan (Skopje, 26-27 oktober 2023)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet förväntas informera om ministerforumet mellan EU och länderna på västra Balkan som äger rum i Skopje den 26–27 oktober 2023.

Fredagen den 20 oktober - Rättsliga frågor

12. Direktivet om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Förslaget till direktiv innebär att det ska finnas en gemensam minimireglering inom EU i vissa konkursrättsliga frågor, t.ex. återvinning i konkurs, verktyg för att spåra konkursboets tillgångar och ett förenklat konkursförfarande för mikroföretag. Det övergripande syftet med förslaget är att utveckla EU:s kapitalmarknad och underlätta för gränsöverskridande investeringar inom EU. Vid rådsmötet ska det hållas en riktlinjedebatt gällande den del av förslaget som handlar om återvinning i konkurs. Debatten ska handla om behovet av ytterligare flexibilitet i de föreslagna reglerna.

Förslag till svensk ståndpunkt: Det är viktigt att medlemsstaterna har effektiva insolvensförfaranden och regeringen ser positivt på att EU tar initiativ för att underlätta för gränsöverskridande investeringar, vilket är viktigt för att utveckla kapitalmarknadsunionen. Regeringen har som målsättning att de harmoniserade reglerna inte ska bli mer långtgående och detaljerade än vad som är nödvändigt. Detta gäller även bestämmelserna om återvinning. En strävan bör vara att de gemensamma reglerna om återvinning ska bli mindre detaljerade än vad det nuvarande förslaget anger.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i civilutskottet den 21 februari 2023 och den 25 maj 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Fortsatta förhandlingar i rådsarbetsgruppen för civilrätt (insolvens).

Faktapromemoria: 2022/23:FPM48

13. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

14. Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har EU:s medlemsstater vidtagit en rad åtgärder såväl nationellt som på EU-nivå för att säkerställa ansvarsutkrävande för internationella brott som begås i samband med Rysslands aggression mot Ukraina.

På EU-nivå har det bland annat diskuterats hur EU:s medlemsstater bäst kan stödja utredningar av krigsförbrytelser genom att skicka nationella experter för att stödja ukrainska utredningar och genom att ge ekonomiskt stöd eller skicka nationella experter till internationella brottmålsdomstolen (ICC). Från Sverige har finansiella bidrag till ICC lämnats om sju miljoner kronor. Därtill har Åklagarmyndigheten sekonderat tre åklagare och Polismyndigheten sex experter till ICC. Polismyndigheten planerar att bidra med fler utredare till ICC:s fältkontor i Kiev. Sverige bidrar även med expertis till EU:s rådgivande civila insats EUAM Ukraina vars mandat utökades i april 2022 för att ge stöd till ukrainska myndigheter som är involverade i utredning och lagföring av internationella brott. Sverige bidrar även med personal till EUMAM Ukraine (The EU Military Assistance Mission in support of Ukraine).

Under våren 2022 gavs Eurojust en ny uppgift att bevara, analysera och lagra bevisning avseende krigsförbrytelser som begås i till exempel Ukraina.

Denna bevisning ska Eurojust göra tillgänglig för nationella och internationella rättsliga myndigheter, inklusive ICC. Förordningsändringen syftar till att stärka Eurojusts möjligheter att stödja medlemsstaternas arbete med att utreda och lagföra de som är ansvariga för krigsförbrytelser. Databasen som inrättats för denna uppgift har tagits i bruk (*Core International Crimes Evidence Database – CICED*).

I avvaktan på att en tribunal kan inrättas inför vilken den högsta ryska ledningen kan ställas till ansvar för aggressionsbrottet har en koordineringsmekanism som ska stödja utredningar och insamlingen av bevisning om det ryska aggressionsbrottet för framtida rättegångar inrättats. Denna mekanism kallas *International Coordination Center for the Prosecution of the Crime of Aggression* (ICPA) och har inrättats inom ramen för Eurojusts befintliga mandat och den gemensamma utredningsgrupp som Eurojust ger stöd till. Arbetet i ICPA inleddes i juli 2023.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 2 juni 2022, 6 oktober 2022 samt samråd med EU-nämnden den 3 juni och 7 oktober 2022 samt den 3 mars 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktopromemoria: -

15. Det rättsliga samarbetet med Latinamerika för att bekämpa organiserad brottslighet

- a) Toppmötet EU-Celac (Bryssel den 17-18 juli 2023): uppföljning
- b) Det europeiska och latinamerikanska programmet för bistånd i kampen mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (det framtida projektet "EL PAcCTO 2.0")

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Under det svenska ordförandeskapet framhölls vid ett flertal tillfällen betydelsen av rättsligt samarbete i kampen mot den organiserade brottsligheten genom diskussioner på olika nivåer. Det spanska ordförandeskapet har sedermera fortsatt diskussionerna med fokus på samarbetet med Latinamerika. Vid RIF-rådets möte för inrikesministrarna den 28 september diskuterades polissamarbetet med Latinamerika för att bekämpa organiserad brottslighet och narkotikahandel. Vid RIF-rådet den 19–20 oktober planerar ordförandeskapet för en lägesrapport om det rättsliga samarbetet med Latinamerika

Den 17–18 juli hölls ett toppmöte mellan representanter för EU och *The Community of Latin American and Caribbean States* (CELAC). Slutsatserna från mötet inkluderade att konsolidera samarbetet inom rättsliga frågor och säkerhetsfrågor.

EL PACCTO (*Europe-Latin America Assistance Programme against Transnational Organised Crime*) är ett program för internationellt samarbete som ska bidra till säkerhet och rättvisa i Latinamerika genom att bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet. Programmet är delvis finansierat av EU-medel. Svenska myndigheter deltar inte i EL PACCTO-arbetet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

16. Insatser för att förbättra rättssystemens effektivitet och kvalitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Rättsstatsprincipen behandlas kontinuerligt i rådet. En diskussion om rättstatsfrågor är en återkommande punkt på justitieministrarnas del av RIF-rådet.

Den här gången har det spanska ordförandeskapet valt att lyfta frågan om åtgärder för att förbättra rättsväsendets effektivitet och kvalitet, med fokus på resursanvändning och bästa praxis.

Förslag till svensk ståndpunkt: Tillräckliga och ändamålsenliga resurser inom rättsväsendena i form av bland annat material och personal, är avgörande för att tillförsäkra effektivitet och kvalitet (samt oberoende) i rättssystemen och därmed för att kunna garantera tillgång till rättvisa. Tillgång till rättvisa är en grundläggande rättighet och en väsentlig del av rättsstatsprincipen.

Rätten till tillgång till rättvisa omfattar flera grundläggande rättigheter, bland annat rätten till en rättvis och offentlig förhandling av en opartisk domstol och rätten att få sin sak prövad inom rimlig tid.

Regeringen välkomnar möjligheten att dela erfarenheter som kan bidra till att förbättra effektiviteten och kvalitén i medlemsstaternas rättssystem och står bakom ordförandeskapets ambition att hålla diskussionen om rättsstatsprincipen levande.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

17. Slutsatserna om digital egenmakt och grundläggande rättigheter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande och diskussion

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Med utgångspunkt i EU:s strategi för stadgan om de grundläggande rättigheterna utarbetar kommissionen årligen en tematisk rapport om läget för grundläggande rättigheter i unionen, och rådet har i slutsatser åtagit sig att svara på kommissionens rapport med rådsslutsatser. Kommissionen presenterade 2021 en tematisk rapport om förhållandet mellan stadgan och digitalisering. Rådet har ännu inte svarat på denna

rapport med slutsatser. Mot bakgrund av detta och europaåret för kompetens har det spanska ordförandeskapet presenterat ett utkast till rådsslutsatser om digital egenmakt och grundläggande rättigheter. Utkastet till slutsatser fokuserar på de olika kompetenser som medborgare kan behöva för att tillvarata sina grundläggande rättigheter i en digital tid, samt de faktorer som behöver beaktas i den digitala omställningen för att säkerställa att dess fördelar i förhållande till grundläggande rättigheter och EU:s grundläggande värderingar kommer alla medborgare till del. Vidare belyser det vilka åtgärder som bör vidtas för att säkerställa att medborgare ges förutsättningar att tillvarata sina grundläggande rättigheter, även i den digitala sfären. Vid rådsmötet väntas ett erfarenhetsutbyte med direktören för EU:s byrå för grundläggande rättigheter, Michael O’Flaherty.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till rådsslutsatser. Regeringen välkomnar diskussionen och anser att det är av vikt att de grundläggande rättigheterna respekteras även i den digitala sfären.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Skriftlig information lämnades till konstitutionsutskottet den 13 juli 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

18. Övriga frågor

a) EU:s anslutning till Istanbulkonventionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet och kommissionen

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet och kommissionen väntas informera kring processen om EU:s anslutning till Istanbulkonventionen.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med justitieutskottet den 15 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktrapomemoria: -

b) Förhandlingar mellan EU och USA om ett avtal om elektroniska bevis

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Den 6 juni 2019 gav rådet kommissionen i uppgift att förhandla fram ett EU-gemensamt avtal med USA om tillgång till elektroniska bevis. Behovet av ett sådant avtal kunde konstateras under förhandlingar av den så kallade e-bevisförordningen (EU:s förordning 2023/1543 av den 12 juli 2023 om europeiska utlämnandeorder och europeiska bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden och för verkställighet av fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd till följd av straffrättsliga förfaranden). Det handlar bland annat om att det krävs en reglering av hur motstridiga skyldigheter som kan uppstå för tjänsteleverantörer med hänsyn till att de kan vara underkastade såväl EU-rättslig som tredjelands lag, främst amerikansk lag, ska hanteras.

Förhandlingarna med USA inleddes 2019. Med hänsyn till att förhandlingarna av e-bevisförordningen drog ut på tiden, pausades förhandlingarna med USA. Sedan förhandlingarna av förordningen kunde slutföras under våren 2023 återupptogs förhandlingarna med USA upp i mars 2023. Förhandlingarna går nu in i en ny fas där avtalets innehåll ska diskuteras mer i detalj.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Informationen till justitieutskottet har skett vid ett flertal tillfällen, senast den 3 juni 2021.

Samråd har skett med EU-nämnden vid ett flertal tillfällen, senast den 4 juni 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

- c) Ministerforumet om rättsliga och inrikes frågor mellan EU och länderna på västra Balkan (Skopje, 26-27 oktober 2023)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet förväntas informera om ministerforumet mellan EU och länderna på västra Balkan som äger rum i Skopje den 26–27 oktober 2023.

I anslutning till rådets möte: Schengenrådet

1. Det övergripande läget i Schengenområdet
 - a) Schengenbarometern
 - b) Bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet, särskilt migrantsmuggling

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 3.

2. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 4.

3. Övriga frågor

- a) Den fullständiga tillämpningen av bestämmelserna i Schengenregelverket i Rumänien

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Rumänien

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Rumänien avser vid mötet informera om de ytterligare åtgärder som vidtagits för att främja ett godkännande av Bulgariens och Rumäniens fulla tillämpning av Schengenregelverket sedan RIF-rådets möte i december 2022, då rådet inte fattade beslut om att godkänna Bulgarien och Rumänien eftersom enhälligt stöd saknades.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden den 7 oktober 2022 och den 2 december 2022. Information till justitieutskottet den 6 oktober 2022 och den 1 december 2022. Överläggning med justitieutskottet den 10 november 2022

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

b) Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 8.